

۱۳۹۹ / ۱۲ / ۲۵
۹/۳۰۵۳۹۷

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مشخصات سند	
عنوان سند: نظام‌نامه آموزش الکترونیکی (۱۴۰۰-۱۴۰۳)	
نوع سند: نظام‌نامه	شماره سند: عتف - ن - ۲۰۰۱
ویرایش: ۱	صفحه: ۶

اقدام کنندگان			
مسئولیت	نام و نام خانوادگی	واحد سازمانی	امضا
تهیه کننده	علی اکبر صفوی	رئیس کارگروه آموزش‌های الکترونیکی	
تأیید کننده	علی خاکی صدیق	معاون آموزشی	
تصویب کننده	منصور غلامی	وزیر علوم، تحقیقات و فناوری	

مرجع تأیید سند	نام و نام خانوادگی دبیر	شماره و تاریخ صورتجلسه	امضا
شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی	علی خاکی صدیق	شماره جلسه: ۹۳۷	
		تاریخ: ۱۳۹۹/۱۱/۰۵	

مرجع نگهداری سند	پرونده	قسمت	تاریخ و شماره ابلاغ سند
دفتر وزارتی			

شماره: عتف_ن_۲۰۰۱		نظامنامه آموزش الکترونیکی (۱۴۰۰-۱۴۰۳)
ویرایش: ۰	تاریخ: ۱۳۹۹/۱۱/۵	
صفحه: ۱	از: ۶	

مقدمه

یادگیری الکترونیکی (e-Learning) روش نوین یاددهی- یادگیری است که بر بسترهای دیجیتال ارائه می‌شود. مهم‌ترین ویژگی نظام‌های یادگیری الکترونیکی «انعطاف‌پذیری» و «تمرکز بر یادگیرنده به جای تمرکز بر درس» در فرآیند یاددهی- یادگیری است. در این نظام‌نامه عبارت آموزش الکترونیکی معادل «یاددهی-یادگیری الکترونیکی» استفاده می‌شود. سیاست کلان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری گسترش این شیوه آموزشی و بهره‌گیری از ظرفیت اینترنت و فناوری‌های نوین ارتباطی، برای ارتقای هرچه بیشتر کیفیت آموزش در کنار آموزش‌های حضوری است. پیشینه حدود ۲ دهه آموزش الکترونیکی در کشور، تقاضای پرشمار دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی کشور برای استفاده از زیرساخت‌های فراهم آمده برای توسعه این آموزش‌ها در کنار آموزش‌های حضوری، و مطالعه روند جهانی در آموزش، توجه به آموزش الکترونیکی را ضروری می‌کند.

از این رو با اتکا به تجارب انباشته در پی شیوع بیماری کووید-۱۹ در ایران و دیگر کشورهای جهان و افق گشوده شده در کاربست آموزش‌های الکترونیکی در نظام آموزش عالی، در مسیر تسهیل و بازنگری در مقررات آموزشی برای توسعه آموزش‌های الکترونیکی، نظامنامه آموزش الکترونیکی اصول کلی حاکم در این حوزه را بیان می‌دارد.

بر این اساس، آموزش الکترونیکی معطوف به ارائه با کیفیت و اثربخش دوره‌های آموزش عالی در عین توجه به تمامی مؤلفه‌های مربوط به طراحی و اجرای این شیوه آموزشی است. با این توجه و تأکید که بهره‌گیری صحیح و بهنجار از آموزش الکترونیکی موجب کاهش هزینه‌ها، افزایش بهره‌وری و پاسخگویی به نیازهای اساسی جامعه امروز و فردا، توسعه دامنه متقاضیان ورود به آموزش عالی و به تبع آن، زمینه‌ساز کارآفرینی و نوسازی ابزارها و روش‌های آموزش است.

با توجه به این ویژگی‌ها، نظامنامه آموزش الکترونیکی با هدف تبیین کلیات، به شرحی که خواهد آمد، تدوین شده است. در موارد سکوت نظامنامه، حسب ضرورت، سایر مقررات معمول دوره‌های آموزش حضوری در مورد دوره‌های آموزش الکترونیکی نیز ساری و جاری است.

اختصارات

نظامنامه؛ نظامنامه آموزش الکترونیکی

وزارت؛ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورا؛ شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

مؤسسه؛ دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی مورد تأیید وزارت

کارگروه؛ کارگروه تخصصی آموزش عالی الکترونیکی وزارت

یاددهنده؛ عضو هیئت علمی، مدرس، دستیار آموزشی

یادگیرنده؛ دانشجوی بهره‌مند از آموزش الکترونیکی

شماره: عتف_ن_۲۰۰۱		نظامنامه آموزش الکترونیکی (۱۴۰۰-۱۴۰۳)
ویرایش: ۰	تاریخ: ۱۳۹۹/۱۱/۵	
صفحه: ۲	از: ۶	

ماده ۱- هدف

هدف از تدوین این نظامنامه، تعیین الزامات آموزشی، نظارتی و ویژگی‌های اجرای شیوه آموزش الکترونیکی، با توجه به نقش و شرایط اجزایی همچون یاددهنده، محتوا، فعالیت، مقررات، ارزشیابی، فضای کالبدی و دیگر زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی و فرایندهای یاددهی و آموزش است.

ماده ۲- ویژگی‌های روش آموزشی مبتنی بر آموزش الکترونیکی

این روش آموزشی، چارچوبی مدون برای تأمین محیط آموزش با ویژگی‌هایی به شرح زیر بر بستر اینترنت است:

- وجود سکوی دستیابی به مجموعه منابع و فعالیت‌های برنامه‌ریزی و مدیریت رخدادهای آموزشی
- امکان ثبت و ضبط رفتارها و فعالیت‌ها و زمان آموزش و تعیین نحوه کنترل دانسته‌ها توسط یادگیرنده و یاددهنده
- امکان دسترسی مستقیم به مستندات دیجیتال و ذخایر اطلاعاتی مورد نیاز
- تهیه محتوای الکترونیکی مبتنی بر سرفصل‌های برنامه درسی مصوب توسط یاددهنده
- امکان تعاملات برخط پویای یاددهنده و یادگیرنده به صورت همزمان (Synchronous) و ناهمزمان (Asynchronous)
- امکان انجام تعاملات و بکارگیری ابزارهای برخط در راستای پژوهش و نوآوری

ماده ۳- فرایند یاددهی و یادگیری

فرایند یاددهی - یادگیری الکترونیکی مشتمل بر مؤلفه‌های زیر است:

۱-۳- محتوا

ارایه محتوای تدوین شده با هدف آموزش الکترونیکی برای هر یک از دروس برنامه درسی (مبتنی بر ضوابط و مقررات مصوب شورا)، که مشتمل بر محتوای اصلی و منابع تکمیلی در اختیار یادگیرنده قرار می‌گیرد.

۲-۳- فعالیت‌های فردی و گروهی

تشکیل کلاس‌های برخط همزمان و نا همزمان، که امکان تعامل یاددهنده و یادگیرنده را در ارتباط با تبیین سرفصل‌های درسی، گفت‌وگو و تحلیل مباحث درسی، رفع اشکالات احتمالی و ارزیابی شفاهی فراهم می‌سازد. در همین ارتباط استفاده از نرم‌افزارهای کلاس و کتاب‌های الکترونیکی از جمله ابزارهای کمکی برای یادگیرنده به‌شمار می‌رود، با این تأکید که فعالیت‌های فردی و گروهی یادگیرندگان بخش مهمی از فرایند یاددهی-یادگیری را تشکیل می‌دهد.

شماره: عتف_ن_۲۰۰۱		نظامنامه آموزش الکترونیکی (۱۴۰۰-۱۴۰۳)
ویرایش: ۰	تاریخ: ۱۳۹۹/۱۱/۵	
صفحه: ۳	از: ۶	

۳-۳- سنجش و ارزشیابی

سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی یادگیرنده توسط یاددهنده می تواند مشتمل بر ارزیابی های تکوینی (مستمر مقطعی) و پایانی انجام شود.

۳-۴- ارزشیابی آموزش الکترونیکی

ارزشیابی سالانه دوره ها و مؤسسه ها مبتنی بر الزامات آموزشی مندرج در نظامنامه و توسط مرجع تعیین شده از سوی معاونت آموزشی وزارت صورت می گیرد.

ماده ۴- مؤسسه های مجری دوره های الکترونیکی

کلیه مؤسسه ها (اعم از دولتی و غیر دولتی)، در صورت:

- برخورداری از امکانات سخت افزاری و نرم افزاری موضوع ماده ۵ این نظامنامه،
- شرکت در طرح سنجش، ارزشیابی و اعتباربخشی مؤسسه ها از نظر آموزش الکترونیکی و اخذ نتیجه قابل قبول در آن،

پس از تصویب شورا نسبت به اجرای آموزش الکترونیکی مطابق شرایط زیر اقدام کنند:

۴-۱- اجرای دوره های ترکیبی (آموزش های حضوری و الکترونیکی) برای همه مؤسسه ها و در همه رشته ها با تأیید شورای دانشگاه مجاز است. سهم و نسبت مجاز این آموزش ها به این شرح است:

- اجرای آموزش الکترونیکی تا ۵۰ درصد از کل دروس در همه رشته های دارای مجوز مؤسسه های دولتی دسته اول، با تشخیص و تصویب شورای مؤسسه بلامانع است.^۱
- مؤسسه های دولتی دسته دوم و مؤسسه های غیردولتی-غیرانتفاعی سطح یک می توانند نسبت به اجرای آموزش الکترونیکی تا ۳۰ درصد در رشته های دارای مجوز خود اقدام کنند.
- سایر مؤسسه ها برای اجرای آموزش الکترونیکی تا ۲۰ درصد در رشته های دارای مجوز، به تشخیص شورای مؤسسه مجازند.

تبصره: افزایش و فراگیری آموزش های الکترونیکی تا ۱۰۰ درصد برای دانشجویانی که در دوره آموزش حضوری پذیرفته شده اند، تنها در دروس مستثنی شده در آیین نامه های آموزشی مربوط یا بروز شرایط اضطراری به تشخیص وزارت مجاز است.

۴-۲- گارگروه چارچوب نظارت را تدوین و اجرای نظارت توسط مرکز نظارت، ارزیابی و تضمین کیفیت وزارت یا مرکز اعتبار سنجی دیگری که توسط معاون آموزشی وزارت تعیین می شود انجام می گیرد و گزارش می گردد. ضمن آنکه نظارت مستمر آنها نیز بر فرایند آموزش های الکترونیکی الزامی خواهد بود. گزارش های نظارتی ارائه شده توسط

^۱ دسته بندی مؤسسه ها بر پایه مصوبه جلسه ۹۲۹ شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی در تاریخ ۱۳۹۹/۴/۲۲ و نتایج رتبه بندی حاصل از ارزیابی های پایگاه استنادی علوم جهان اسلام ملاک عمل قرار می گیرد

شماره: عتف_ن_۲۰۰۱		نظامنامه آموزش الکترونیکی (۱۴۰۰-۱۴۰۳)
ویرایش: ۰	تاریخ: ۱۳۹۹/۱۱/۵	
صفحه: ۴	از: ۶	

مراجع پیش گفته، در کمیسیون‌های شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی (کمیسیون آموزش عالی و کمیسیون برنامه‌ریزی آموزش عالی) مورد بررسی قرار می‌گیرد و نتیجه برای تصمیم‌گیری نهایی به معاون آموزشی وزارت ارابه خواهد شد.

۳-۴ اجرای آموزش‌های تمام الکترونیکی بر اساس مقاطع تحصیلی با رعایت ماده ۵ این نظامنامه به شرح زیر است:

- این آموزش‌ها در مقاطع تحصیلی کاردانی و دکتری برای هیچ‌یک از زیرنظام‌های آموزشی و در هیچ‌یک از مؤسسه‌ها مجاز نیست.

- این آموزش‌ها در مقطع کارشناسی صرفاً برای دانشگاه‌های دولتی دسته اول با ارائه طرح توجیهی و تصویب شورا مجاز است.

- این آموزش‌ها در مقطع کارشناسی ارشد برای مؤسسه‌های دولتی دسته اول و دوم و مؤسسه‌های غیردولتی سطح یک مجاز است.

- آموزش‌های تمام الکترونیکی برای یادگیرندگان خارجی در مؤسسه‌هایی که برای پذیرش یادگیرنده خارجی دارای ضوابط و شرایط لازم هستند و تجربه حداقل سه سال آموزش الکترونیکی را دارا باشند با اخذ نظر موافق مرکز همکاری‌های بین‌المللی وزارت و تصویب شورا در همه مقاطع تحصیلی مجاز است. یادگیرندگان خارجی باید بخشی از مدت تحصیل خود را در داخل کشور حضور یابند که این مدت زمان با پیشنهاد مؤسسه و تصویب معاونت آموزشی وزارت تعیین می‌شود.

۴-۴ افزون بر رعایت مفاد بند ۳-۴، آموزش‌های تمام الکترونیکی می‌تواند منحصراً در دوره‌های تحصیلی که مؤسسه برای آنها دارای مجوز اجرای رشته به صورت حضوری است و در همه گروه‌های آموزشی و رشته‌های تحصیلی اجرا شود.

۴-۵ طرح‌های بهره‌برداری از آموزش‌های الکترونیکی در دانشگاه آزاد اسلامی، مؤسسه‌های حوزوی و مؤسسه‌های نظامی و انتظامی، موکول به بررسی در کارگروه و تصویب طرح جامع پیشنهادی آن مؤسسه‌ها در شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی است.

۴-۶ زیرنظام‌های آموزشی مهارتی (فنی و حرفه‌ای و علمی-کاربردی) صرفاً مجاز به استفاده از شیوه آموزش ترکیبی هستند و در دوره زمانی مدنظر این نظامنامه، آموزش تمام الکترونیکی نخواهد داشت.

۴-۷ آموزش در دانشگاه پیام نور به صورت غیرحضوری و تمام الکترونیکی است.

تبصره ۱

شرایط و ضوابط تاسیس مؤسسه، ظرفیت پذیرش، شیوه آموزش، شرایط ورود به دوره، ادامه تحصیل و سایر مقررات عمومی غیر مندرج در این نظامنامه، تابع مقررات آموزش عالی به شرح آئین‌نامه‌ها، شیوه‌نامه‌ها و ضوابط مربوط است.

تبصره ۲

مؤسسه موظف است به منظور ارتقای توانمندی و کارآمدی یاددهندگان، آموزش‌های لازم را در زمینه دانش سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مورد نیاز در آموزش‌های الکترونیکی ارائه دهد.

شماره: عتف_ن_۲۰۰۱		نظامنامه آموزش الکترونیکی (۱۴۰۰-۱۴۰۳)
ویرایش: ۰	تاریخ: ۱۳۹۹/۱۱/۵	
صفحه: ۵	از: ۶	

ماده ۵- امکانات لازم برای برگزاری دوره آموزش الکترونیکی

حداقل امکانات لازم برای اجرای دوره‌های آموزش الکترونیکی، با تعیین و تایید کارگروه، به شرح زیر است:

- اجزای سخت‌افزاری شامل سرورها و مراکز داده و خدمات مبتنی بر وب، محتوای الکترونیکی و زیرساخت‌های فرایندی و انسانی.
- سامانه‌های نرم افزاری شامل سامانه آموزش الکترونیکی و مدیریت محتوا، کلاس مجازی، سامانه مدیریت جامع آموزش و کتابخانه دیجیتال.

ماده ۶- تکالیف آموزشی یاددهنده و یادگیرنده

۱-۶ یاددهنده موظف است قبل از آغاز نیمسال تحصیلی حداقل نسبت به تهیه پنجاه درصد محتوای الکترونیکی درس یا دروسی که تدریس آن‌ها را بر عهده دارد و بر اساس برنامه درسی مصوب و سرفصل‌های مربوط، اقدام کند.

۲-۶ برگزاری کلاس الکترونیکی برخط همزمان، برابر برنامه زمانی از پیش تعیین شده مصوب موسسه، برای یاددهنده در طول نیمسال الزامی است.

۳-۶ به منظور سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو، یاددهنده موظف است نسبت به اجرای ارزشیابی‌های مستمر در طول نیمسال و برگزاری آزمون پایان دوره اقدام کرده و نتایج ارزشیابی‌ها را به آموزش موسسه ارائه دهد.

۴-۶ حضور و مشارکت یادگیرنده در کلاس‌های برخط، انجام تکالیف تعیین شده، استفاده از منابع کمکی و شرکت در آزمون‌های مستمر، که بر اساس برنامه انجام می‌شود، الزامی است.

ماده ۷- شیوه پذیرش یادگیرنده

پذیرش یادگیرنده برای دوره‌های آموزش الکترونیکی از طریق همه شیوه‌های مؤسسه وزارت میسر است.

ماده ۸- سایر مقررات آموزشی

۱-۸ برای یادگیرنده مشمول خدمت وظیفه عمومی، صدور معافیت تحصیلی مشابه دانشجویان مشمول دوره‌های حضوری صورت می‌گیرد.

۲-۸ انتقال یادگیرنده دوره حضوری به دوره الکترونیکی حسب تقاضا بلامانع ولی انتقال از دوره الکترونیکی به دوره حضوری ممنوع است.

۳-۸ مدارک دانش‌آموختگی دوره‌های آموزش الکترونیکی به لحاظ اعتبار با مدارک دانش‌آموختگی دوره‌های حضوری برابر هستند. نوع شیوه آموزشی در مدرک دانش‌آموختگان قید می‌شود.

شماره: عتف_ن_۲۰۰۱		نظامنامه آموزش الکترونیکی (۱۴۰۰-۱۴۰۳)	 جمهوری اسلامی ایران وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
تاریخ: ۱۳۹۹/۱۱/۵	ویرایش: ۰		
صفحه: ۶ از: ۶			

۴-۸ ادامه تحصیل دانش‌آموختگان دوره الکترونیکی در مقاطع بالاتر دوره حضوری، مشروط به احراز شرایط پذیرش در دوره مربوط بلامانع است.

۵-۸ برگزاری دوره کارشناسی ارشد الکترونیکی به دو شیوه آموزش محور و آموزشی- پژوهشی امکان پذیر است.

۶-۸ معادل‌سازی واحدهای درسی الکترونیکی در دوره حضوری با نظر گروه آموزشی پذیرنده قابل انجام است.

این نظامنامه پس از تصویب برای مدت سه سال به صورت آزمایشی به اجرا گذاشته خواهد شد و پس از آن با توجه به نتایج حاصل از عملکرد، مورد بازنگری و اصلاح قرار خواهد گرفت.

